

ΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΣΤΑΣΗΣ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΤΥΠΗ

ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Γενική Διάσκεψη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας,

Που συνεκλήθη στη Γενεύη από το Διοικητικό Συμβούλιο του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, κατά την 104η Σύνοδό της την 1η Ιουνίου 2015, και

Αναγνωρίζοντας ότι τα υψηλά ποσοστά επίπτωσης της άτυπης οικονομίας σε όλες της τις εκφάνσεις συνιστούν μείζονα πρόκληση για τα δικαιώματα των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία, και για την κοινωνική προστασία, τις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, τη χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και το κράτος δικαίου, και έχουν αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη βιώσιμων επιχειρήσεων, στα δημόσια έσοδα και στο κυβερνητικό πεδίο δράσης, ιδιαίτερα όσον αφορά τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πολιτικές, την ακεραιότητα των θεσμών και τον δίκαιο ανταγωνισμό σε εγχώριες και διεθνείς αγορές, και

Αναγνωρίζοντας ότι για την πλειονότητα εκείνων που απασχολούνται στην άτυπη οικονομία, αυτό δεν αποτελεί επιλογή αλλά απόρροια της έλλειψης ευκαιριών στην τυπική οικονομία και εν τη απουσία άλλων μέσων βιοπορισμού, και

Υπενθυμίζοντας ότι οι ελλείψεις σε αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας – άρνηση δικαιωμάτων στην εργασία, απουσία επαρκών ευκαιριών για ποιοτική απασχόληση, ανεπάρκεια στην κοινωνική προστασία και απουσία κοινωνικού διαλόγου – είναι πιο έντονες στην άτυπη οικονομία, και

Αναγνωρίζοντας ότι οι άτυπες μορφές απασχόλησης έχουν πολλαπλή αιτιολογία, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων διακυβέρνησης και διάρθρωσης, και ότι οι πολιτικές του κράτους μπορούν να επιταχύνουν τη διαδικασία μετάβασης στην τυπική οικονομία, σε ένα πλαίσιο κοινωνικού διαλόγου, και

Υπενθυμίζοντας τη Διακήρυξη της Φιλαδέλφεια, 1944, την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 1948, τη Διακήρυξη της ΔΟΕ σχετικά με τις Θεμελιώδεις Αρχές και τα Δικαιώματα στην Εργασία και τη Συνέχειά της, και τη Διακήρυξη της ΔΟΕ σχετικά με την Κοινωνική Δικαιοσύνη για Δίκαιη Παγκοσμιοποίηση, 2008, και

Επιβεβαιώνοντας τη σημασία των οκτώ θεμελιωδών Συμβάσεων της ΔΟΕ και άλλων συναφών διεθνών προτύπων εργασίας και πράξεων των Ηνωμένων Εθνών όπως αναφέρονται στο Παράρτημα, και

Υπενθυμίζοντας το ψήφισμα και τα Συμπεράσματα αναφορικά με την αξιοπρεπή εργασία και την άτυπη οικονομία που υιοθέτησε το Διεθνές Συνέδριο Εργασίας κατά την 90ή του Σύνοδο (2002), και άλλα σχετικά Ψηφίσματα και Συμπεράσματα όπως αναφέρονται στο Παράρτημα, και

Επιβεβαιώνοντας ότι η μετάβαση από την άτυπη στην τυπική οικονομία είναι απαραίτητη για την επίτευξη ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και την αξιοπρεπή εργασία για όλους, και

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη των Μελών για ανάληψη επειγόντων και κατάλληλων μέτρων τα οποία θα επιτρέψουν τη μετάβαση εργαζομένων και οικονομικών μονάδων από την άτυπη στην τυπική οικονομία, διασφαλίζοντας τη διατήρηση και βελτίωση του υπάρχοντος βιοπορισμού κατά τη μετάβαση, και

Αναγνωρίζοντας ότι οι οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων παίζουν σημαντικό και ενεργό ρόλο διευκολύνοντας τη μετάβαση από την άτυπη στην τυπική οικονομία, και

Έχοντας αποφασίσει την υιοθέτηση ορισμένων προτάσεων αναφορικά με τη μετάβαση από την άτυπη στη τυπική οικονομία, το οποίο είναι το πέμπτο σημείο στην ημερήσια διάταξη της συνόδου, και

Αφού έκρινε ότι οι προτάσεις αυτές θα λάβουν τη μορφή Σύστασης,

Υιοθετεί σήμερα, την δωδεκάτη Ιουνίου του έτους δύο χιλιάδες δεκαπέντε, την κάτωθι Σύσταση, η οποία μπορεί να αναφέρεται ως η Σύσταση για τη Μετάβαση από την Άτυπη στην Τυπική Οικονομία, 2015.

I. Στόχοι και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα Σύσταση παρέχει καθοδήγηση προς τα Μέλη προκειμένου:

- (i) να διευκολύνουν τη μετάβαση εργαζομένων και οικονομικών μονάδων από την άτυπη στην τυπική οικονομία, σεβόμενα τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων και διασφαλίζοντας ευκαιρίες για ασφάλεια εισοδήματος, βιοποριστικά εισοδήματα και επιχειρηματικότητα,
- (ii) να προάγουν τη δημιουργία, διατήρηση και βιωσιμότητα επιχειρήσεων και αξιοπρεπών θέσεων εργασίας στην τυπική οικονομία, και τη συνοχή ως προς πολιτικές μακρο-οικονομίας, απασχόλησης, κοινωνικής προστασίας και λοιπές πολιτικές κοινωνικού χαρακτήρα, και
- (iii) να αποτρέψουν την είσοδο τυπικών μορφών απασχόλησης στην άτυπη οικονομία.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης, ο όρος “άτυπη οικονομία”:

- (i) αναφέρεται σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες εργαζομένων και οικονομικών μονάδων οι οποίες – κατά το νόμο ή στην πράξη – δεν καλύπτονται ή καλύπτονται ανεπαρκώς από τυπικές συμφωνίες, και

- (ii) δεν καλύπτει παράνομες δραστηριότητες, ιδιαίτερα την παροχή υπηρεσιών ή την παραγωγή, πώληση, κατοχή ή χρήση αγαθών απαγορευμένων από το νόμο, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών, παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, εμπορίας ανθρώπων, και ξεπλύματος χρήματος, όπως ορίζονται στις σχετικές διεθνείς συνθήκες.

3. Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης, οι “οικονομικές μονάδες” στην άτυπη οικονομία συμπεριλαμβάνουν:

- (i) μονάδες που απασχολούν έμμισθο εργατικό δυναμικό
- (ii) μονάδες των οποίων οι ιδιοκτήτες είναι άτομα που εργάζονται για ίδιο λογαριασμό, είτε μόνοι τους είτε με τη συμβολή συμβοηθούτων μελών οικογενειών, και
- (iii) συνεταιρισμοί και μονάδες αλληλέγγυας οικονομίας.

4. Αυτή η Σύσταση ισχύει για όλους τους εργαζομένους και οικονομικές μονάδες – συμπεριλαμβανομένων επιχειρήσεων, επιχειρηματιών και νοικοκυριών – στην άτυπη οικονομία, ειδικότερα:

- (i) εκείνους που είναι ιδιοκτήτες και λειτουργούν οικονομικές μονάδες στην άτυπη οικονομία, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται:

(α) εργαζόμενοι για ίδιο λογαριασμό

(β) εργοδότες, και

(γ) μέλη συνεταιρισμών και μονάδων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας

- (ii) συμβοηθούντα μέλη οικογενειών, ανεξάρτητα αν απασχολούνται σε οικονομικές μονάδες στην τυπική ή άτυπη οικονομία

(iii) εργαζομένους με άτυπες θέσεις εργασίας σε ή για επιχειρήσεις στην τυπική οικονομία, είτε σε ή για οικονομικές μονάδες στην άτυπη οικονομία, συμπεριλαμβάνοντας αλλά χωρίς περιορισμό σε απασχολούμενους σε υπεργολαβίες και σε εφοδιαστικές αλυσίδες, ή σε εκείνους που αμείβονται ως οικιακοί εργαζόμενοι απασχολούμενοι σε νοικοκυριά, και

(iv) εργαζομένους σε μη αναγνωρισμένες ή μη ρυθμισμένες σχέσεις απασχόλησης.

5. Η άτυπη απασχόληση μπορεί να απαντά σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους.

6. Για την εφαρμογή των διατάξεων των Παραγράφων 2 ως 5 ανωτέρω και δεδομένης της διαφορετικότητας της άτυπης οικονομίας στα Κράτη μέλη, η αρμόδια αρχή οφείλει να εντοπίσει τη φύση και το εύρος της άτυπης οικονομίας ως αυτή περιγράφεται στην παρούσα Σύσταση, και τη σχέση της με την τυπική οικονομία. Ενεργώντας με τον τρόπο αυτό, η αρμόδια αρχή οφείλει να χρησιμοποιήσει μηχανισμούς τριμερούς συστήματος με την πλήρη συμμετοχή των πλέον αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, οι οποίες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στις τάξεις τους, σύμφωνα με την

εθνική πρακτική, εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών και με βάση την ιδιότητα μέλους οργανώσεων εργαζομένων και οικονομικών μονάδων στην άτυπη οικονομία.

II. Κατευθυντήριες αρχές

7. Για τον σχεδιασμό συνεκτικών και ολοκληρωμένων στρατηγικών προκειμένου για τη μετάβαση στην τυπική οικονομία, τα Μέλη θα πρέπει να λάβουν υπόψη τα ακόλουθα:

- (i) τη διαφορετικότητα χαρακτηριστικών, περιστάσεων και αναγκών των εργαζομένων και των οικονομικών μονάδων στην άτυπη οικονομία, και την αναγκαιότητα αντιμετώπισης της διαφορετικότητας με προσαρμοσμένες προσεγγίσεις
- (ii) τις συγκεκριμένες εθνικές περιστάσεις, νομοθεσία, πολιτικές και προτεραιότητες προκειμένου για τη μετάβαση στην τυπική οικονομία
- (iii) το γεγονός ότι είναι δυνατόν να εφαρμοστούν διαφορετικές και πολλαπλές στρατηγικές για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην τυπική οικονομία
- (iv) την ανάγκη για συνεκτικότητα και συντονισμό σε μεγάλο εύρος περιοχών πολιτικής κατά τη διευκόλυνση της μετάβασης στην τυπική οικονομία
- (v) την αποτελεσματική προαγωγή και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων όσων λειτουργούν στην άτυπη οικονομία
- (vi) την επίτευξη αξιοπρεπούς εργασίας για όλους με σεβασμό των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία, κατά το νόμο και στην πράξη
- (vii) τα επικαιροποιημένα διεθνή πρότυπα εργασίας που παρέχουν καθοδήγηση σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικών (βλέπε Παράρτημα)
- (viii) την προαγωγή ισότητας των φύλων και τη μη διακριτική αντιμετώπιση
- (ix) την ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα που είναι ιδιαίτερα ευπαθή λόγω σοβαρών ελλειμμάτων αξιοπρεπούς εργασίας στην άτυπη οικονομία, συμπεριλαμβάνοντας χωρίς αυτό να είναι περιοριστικό, γυναίκες, νέους, μετανάστες, ηλικιωμένους, αυτόχθονες πληθυσμούς και φυλές, άτομα που έχουν μολυνθεί ή που πάσχουν από HIV ή AIDS, άτομα με αναπηρία, οικιακούς εργαζομένους και εργαζομένους στη γεωργία συντήρησης
- (x) τη διατήρηση και επέκταση, κατά τη μετάβαση στην τυπική οικονομία, ως προς το επιχειρηματικό δυναμικό, τη δημιουργικότητα, το δυναμισμό, τις δεξιότητες και καινοτόμες ικανότητες των εργαζομένων και των οικονομικών μονάδων στην άτυπη οικονομία
- (xi) την ανάγκη για μια ισορροπημένη προσέγγιση που να συνδυάζει κίνητρα και μέτρα συμμόρφωσης, και

- (xii) την ανάγκη πρόληψης και επιβολής κυρώσεων επί εσκεμμένης αποφυγής της τυπικής οικονομίας, ή εξόδου από αυτήν, με σκοπό τη φοροδιαφυγή, και την εφαρμογή κοινωνικού και εργατικού κοινωνικού και εργατικού θεσμικού πλαισίου.

III. Νομικό πλαίσιο και πλαίσιο πολιτικών

8. Τα Μέλη θα πρέπει να προβούν σε κατάλληλη αποτίμηση και διάγνωση παραγόντων, αιτιολογίας και συνθηκών που διέπουν την άτυπη οικονομία σε εθνικό επίπεδο βοηθώντας έτσι στο σχεδιασμό και εφαρμογή νομοθεσίας και ρυθμιστικού πλαισίου, πολιτικών και λοιπών μέτρων με στόχο τη μετάβαση στην τυπική οικονομία.

9. Τα Μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν, επανεξετάσουν και εφαρμόσουν την εθνική νομοθεσία και ρυθμιστικό πλαίσιο ή άλλα μέτρα ώστε να διασφαλιστούν η αρμόζουσα κάλυψη και προστασία όλων των κατηγοριών εργαζομένων και οικονομικών μονάδων.

10. Τα Μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικών για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην τυπική οικονομία, εντάσσεται σε εθνικές στρατηγικές ή σχέδια για την ανάπτυξη καθώς και σε στρατηγικές και προϋπολογισμούς μείωσης της φτώχειας, λαμβάνοντας υπόψη, όπου χρειάζεται, τον ρόλο διαφορετικών επιπέδων κυβέρνησης.

11. Αυτό το ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικών θα πρέπει να διαλαμβάνει:

- (i) την προαγωγή στρατηγικών για βιώσιμη ανάπτυξη, εξάλειψη της φτώχειας και ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, και τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας στην τυπική οικονομία
- (ii) τη θέσπιση κατάλληλου νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου
- (iii) την προαγωγή ευεπίφορου περιβάλλοντος για επιχειρήσεις και επενδύσεις
- (iv) το σεβασμό και την προώθηση και υλοποίηση των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία
- (v) την οργάνωση και εκπροσώπηση εργοδοτών και εργαζομένων για την προαγωγή του κοινωνικού διαλόγου
- (vi) την προαγωγή της ισότητας και την εξάλειψη πάσης μορφής διάκρισης και βίας, συμπεριλαμβανομένης της βίας λόγω φύλου, στον εργασιακό χώρο
- (vii) την προαγωγή της επιχειρηματικότητας, των πολύ μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και άλλων μορφών επιχειρηματικών μοντέλων και οικονομικών μονάδων, όπως οι συνεταιρισμοί και άλλες μονάδες κοινωνικής και οικονομίας αλληλεγγύης
- (viii) την πρόσβαση σε εκπαίδευση, διά βίου μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων
- (ix) την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης ένα ρυθμιστικό πλαίσιο που να προάγει τον χωρίς αποκλεισμούς χρηματοοικονομικό κλάδο
- (x) την πρόσβαση σε υπηρεσίες για επιχειρήσεις
- (xi) την πρόσβαση σε αγορές
- (xii) την πρόσβαση σε υποδομές και τεχνολογία
- (xiii) την προαγωγή τομεακών πολιτικών

- (xiv) τη θέσπιση κατώτατων ορίων κοινωνικής προστασίας, όπου δεν υπάρχουν, και την επέκταση κάλυψης κοινωνικής ασφάλισης
- (xv) την προαγωγή τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης, σε αγροτικές και αστικές περιοχές, με κανονιστικές ρυθμίσεις ως προς την πρόσβαση σε δημόσιο χώρο με σκοπό τη χρήση και δημόσιους φυσικούς πόρους με σκοπό τα προς το ζην
- (xvi) αποτελεσματικές πολιτικές υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας
- (xvii) αποδοτικούς και αποτελεσματικούς ελέγχους εργασίας
- (xviii) ασφάλεια εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων κατάλληλα σχεδιασμένων πολιτικών κατώτατου μισθού
- (xix) αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, και
- (xx) μηχανισμούς διεθνούς συνεργασίας.

12. Κατά την κατάρτιση και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου πλαισίου πολιτικών, τα Μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν τον συντονισμό μεταξύ των διαφόρων επιπέδων κυβέρνησης και τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων φορέων και αρχών, όπως φορολογικές αρχές, οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης, σώματα επιθεώρησης εργασίας, τελωνειακές αρχές, μεταναστευτικές αρχές και οργανισμοί απασχόλησης, μεταξύ άλλων, ανάλογα με τις εκάστοτε εθνικές επικρατούσες συνθήκες.

13. Τα Μέλη οφείλουν να αναγνωρίσουν τη σπουδαιότητα διασφάλισης για τους εργαζομένους και τις οικονομικές μονάδες ευκαιριών για ασφάλεια εισοδήματος κατά τη μετάβαση στην τυπική οικονομία, παρέχοντας στους ανωτέρω τα μέσα ώστε να αναγνωριστεί η υπάρχουσα περιουσία τους καθώς και τα μέσα κατοχύρωσης δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και πρόσβασης σε γη.

IV. Πολιτικές απασχόλησης

14. Κατά την επιδίωξη του στόχου να δημιουργηθούν ποιοτικές θέσεις εργασίας στην τυπική οικονομία, τα Μέλη οφείλουν να καταρτίσουν και να εφαρμόσουν μία εθνική πολιτική απασχόλησης σε ευθυγράμμιση με τη Σύμβαση για την Πολιτική Απασχόλησης, 1964 (Αρ. 122) και να καταστήσουν την πλήρη, αξιοπρεπή, παραγωγική και με ελευθερία επιλογής απασχόληση κεντρικό στόχο στην εθνική τους στρατηγική ή σχέδιο για ανάπτυξη.

15. Τα Μέλη οφείλουν να προάγουν την εφαρμογή συνεκτικού πλαισίου πολιτικής για την απασχόληση, με βάση τριμερείς διαβουλεύσεις, το οποίο μπορεί να συμπεριλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- (i) μακρο-οικονομικές πολιτικές υπέρ της απασχόλησης που να στηρίζουν συνολική ζήτηση, παραγωγικές επενδύσεις και διαρθρωτικό ανασχηματισμό, να προάγουν βιώσιμες επιχειρήσεις, να στηρίζουν την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και να διορθώνουν ανισότητες
- (ii) πολιτικές εμπορικές, βιομηχανικές, φορολογικές, τομεακές και υποδομών που να προάγουν την απασχόληση, να ενισχύουν την παραγωγικότητα και να διευκολύνουν τις διαδικασίες διαρθρωτικού ανασχηματισμού
- (iii) πολιτικές για τις επιχειρήσεις που να προάγουν τις βιώσιμες εξ'αυτών και, ειδικότερα, τις συνθήκες για ένα ευεπίφορο περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη το ψήφισμα και τα Συμπεράσματα αναφορικά με την προαγωγή των βιώσιμων

επιχειρήσεων που υιοθετήθηκαν στο Διεθνές Συνέδριο Εργασίας κατά την 96 Σύνοδό του (2007), όπου συμπεριλαμβάνονται στήριξη προς πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις και προς την επιχειρηματικότητα, και καλοσχεδιασμένες, εύληπτες και ορθά γνωστοποιημένες ρυθμίσεις που να διευκολύνουν τη μετάβαση στην τυπική οικονομία και τον δίκαιο ανταγωνισμό

- (iv) πολιτικές και θεσμοί αναφορικά με την αγορά εργασίας που να συνδράμουν τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα να εξέλθουν από τη φτώχεια και να αποκτήσουν πρόσβαση σε απασχόληση της επιλογής τους, όπως κατάλληλα σχεδιασμένες μισθολογικές πολιτικές συμπεριλαμβανομένων των κατώτατων αποδοχών, προγράμματα κοινωνικής προστασίας συμπεριλαμβανομένων των μεταβιβάσεων σε χρήμα, δημόσια προγράμματα και εγγυήσεις απασχόλησης, και ενισχυμένες υπηρεσίες απασχόλησης με καλύτερη στόχευση σε άτομα της άτυπης οικονομίας
- (v) πολιτικές αναφορικά με τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού που να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες τις αγορές εργασίας και να προάγουν την αξιοπρεπή εργασία και τα δικαιώματα των διακινούμενων εργαζομένων
- (vi) πολιτικές εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων που να στηρίζουν τη διά βίου μάθηση, να ανταποκρίνονται στις εν εξελίξει ανάγκες της αγοράς εργασίας και στις νέες τεχνολογίες, και να αναγνωρίζουν την προγενέστερη μάθηση, όπως μέσω άτυπων συστημάτων μαθητείας, και έτσι να διευρύνουν τις επιλογές τυπικής απασχόλησης
- (vii) ολοκληρωμένα μέτρα ενεργοποίησης για τη διευκόλυνση της μετάβασης των νέων από το σχολείο στην εργασία, ιδιαίτερα των μη προνομιούχων, όπως προγράμματα εγγύησης για τη νεότητα με πρόσβαση σε κατάρτιση και συνεχιζόμενη παραγωγική απασχόληση.
- (viii) μέτρα για την προαγωγή της μετάβασης από την ανεργία ή την αδράνεια στην εργασία, ιδιαίτερα για τους μακροχρόνια ανέργους, τις γυναίκες και άλλες μειονεκτούσες ομάδες, και
- (ix) πληροφοριακά συστήματα για την αγορά εργασίας που να είναι συναφή, προσβάσιμα και επικαιροποιημένα.

V. Δικαιώματα και κοινωνική προστασία

16. Τα Μέλη οφείλουν να λάβουν μέτρα για να επιτευχθεί αξιοπρεπής εργασία και για τον σεβασμό, προαγωγή και υλοποίηση των θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων στην εργασία για όσους απασχολούνται στην άτυπη οικονομία, ήτοι:

- (i) συνδικαλιστική ελευθερία και αποτελεσματική αναγνώριση του δικαιώματος σε συλλογικές διαπραγματεύσεις
- (ii) εξάλειψη όλων των μορφών καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας
- (iii) αποτελεσματική κατάργηση της παιδικής εργασίας, και
- (iv) εξάλειψη διακρίσεων αναφορικά με την απασχόληση και την εργασία.

17. Τα Μέλη οφείλουν:

- (i) να λάβουν άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση επισφαλών και ανθυγιεινών συνθηκών εργασίας που συχνά αφορούν την εργασία στην άτυπη οικονομία, και

(ii) να προάγουν και επεκτείνουν την επαγγελματική ασφάλεια και προστασία της υγείας για εργοδότες και εργαζομένους στην άτυπη οικονομία.

18. Μέσω της μετάβασης στην τυπική οικονομία, τα Μέλη οφείλουν να επεκτείνουν προοδευτικά, κατά το νόμο και στην πράξη, σε όλους τους εργαζόμενους στην άτυπη οικονομία, κοινωνική ασφάλιση, προστασία της μητρότητας, αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και κατώτατο μισθό λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των εργαζομένων και συναφείς παράγοντες, συμπεριλαμβάνοντας αλλά όχι μόνο, το κόστος ζωής και το γενικό επίπεδο μισθών στη χώρα τους.

19. Κατά την οικοδόμηση και διατήρηση εθνικών κατώτατων ορίων κοινωνικής προστασίας εντός του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και τη μετάβαση στην τυπική οικονομία, τα Μέλη οφείλουν να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες και περιστάσεις που περιβάλλουν εκείνους που απασχολούνται στην άτυπη οικονομία και τις οικογένειές τους.

20. Μέσω της μετάβασης στην τυπική οικονομία, τα Μέλη οφείλουν να επεκτείνουν προοδευτικά την ασφαλιστική κάλυψη σε εκείνους που απασχολούνται στην άτυπη οικονομία και, αν χρειαστεί, να προσαρμόσουν διοικητικές διαδικασίες, παροχές και εισφορές, λαμβάνοντας υπόψη τη φοροδοτική τους ικανότητα.

21. Τα Μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν την παροχή και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φύλαξης παιδιών και άλλες υπηρεσίες πρόνοιας, λαμβάνοντας υπόψη τον παράγοντα οικονομική δυνατότητα, προκειμένου να προάγουν την ισότητα των φύλων στο επιχειρείν και στις ευκαιρίες απασχόλησης, και να καταστήσουν δυνατή τη μετάβαση στην τυπική οικονομία.

VI. Κίνητρα, συμμόρφωση και εφαρμογή

22. Τα Μέλη οφείλουν να λάβουν κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβάνοντας και τον συνδυασμό προληπτικών μέτρων, επιβολής του νόμου και αποτελεσματικών κυρώσεων, προκειμένου για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της εισφοροαποφυγής και της παράκαμψης της εργατικής νομοθεσίας και ρυθμιστικών κανόνων. Τα όποια κίνητρα θα πρέπει να συνδέονται με τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής και έγκαιρης μετάβασης από την άτυπη στην τυπική οικονομία.

23. Τα Μέλη οφείλουν να αμβλύνουν, όπου χρειάζεται, τα προσκόμματα στη μετάβαση στην τυπική οικονομία και να λάβουν μέτρα για να προάγουν τις προσπάθειες κατά της διαφθοράς και τη χρηστή διοίκηση.

24. Τα Μέλη οφείλουν να προσφέρουν κίνητρα για την αποτελεσματική μετάβαση στην τυπική οικονομία, και να προάγουν τα πλεονεκτήματα αυτής, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτά την καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες για επιχειρήσεις, χρηματοδότηση, υποδομές, αγορές, τεχνολογία, προγράμματα εκπαίδευσης και δεξιοτήτων, και δικαιώματα ιδιοκτησίας.

25. Αναφορικά με τη μετάβαση στην τυπική οικονομία πολύ μικρών και μικρών οικονομικών μονάδων, τα Μέλη οφείλουν:

- (i) να προβούν σε μεταρρυθμίσεις για την σύσταση επιχειρήσεων μειώνοντας τις δαπάνες καταχώρησης και τους χρόνους της διαδικασίας, και βελτιώνοντας την πρόσβαση σε υπηρεσίες, πχ. με τη χρήση τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας
- (ii) να μειώσουν τις δαπάνες συμμόρφωσης εισάγοντας απλοποιημένους μηχανισμούς υπολογισμού και καταβολής φόρων και εισφορών
- (iii) να προάγουν την πρόσβαση σε δημόσιες συμβάσεις, συνεκτικά ως προς την εθνική νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένης της εργατικής νομοθεσίας, υιοθετώντας μέτρα, όπως προσαρμόζοντας τις διαδικασίες σύναψης και τον όγκο των συμβάσεων, παρέχοντας κατάρτιση και συμβουλές για τη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς και διατηρώντας ποσοστώσεις για αυτές τις οικονομικές μονάδες
- (iv) να βελτιώσουν την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς, όπως πίστωση και μετοχές, υπηρεσίες πληρωμών και ασφάλισων, αποταμιεύσεις, και μηχανισμοί εγγυήσεων, προσαρμοσμένα στο μέγεθος και στις ανάγκες αυτών των οικονομικών μονάδων.
- (v) να βελτιώσουν την πρόσβαση σε επιχειρηματική κατάρτιση, ανάπτυξη δεξιοτήτων και κατάλληλες υπηρεσίες επιχειρηματικής ανάπτυξης, και
- (vi) να βελτιώσουν την πρόσβαση στην ασφαλιστική κάλυψη.

26. Τα Μέλη οφείλουν να θεσπίσουν κατάλληλους μηχανισμούς ή να επανεξετάσουν τους υπάρχοντες, προσβλέποντας στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με το εθνικό νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο, συμπεριλαμβάνοντας μεταξύ άλλων τη διασφάλιση της αναγνώρισης και του σεβασμού των σχέσεων απασχόλησης, ώστε να διευκολύνεται η μετάβαση στην τυπική οικονομία.

27. Τα Μέλη οφείλουν να διαθέτουν ένα επαρκές και κατάλληλο σύστημα επιθεώρησης, να επεκτείνουν την κάλυψη από πλευράς επιθεώρησης εργασίας σε όλους τους χώρους εργασίας στην άτυπη οικονομία προκειμένου να προστατεύσουν τους εργαζομένους, και να παρέχουν καθοδήγηση στα σώματα επιβολής της νομοθεσίας, και όσον αφορά την αντιμετώπιση των συνθηκών εργασίας στην άτυπη οικονομία.

28. Τα Μέλη οφείλουν να προβούν σε μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική παροχή πληροφοριών, η συνδρομή στη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία και κανονισμούς, και η ενίσχυση των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών.

29. Τα Μέλη οφείλουν να θεσπίσουν αποτελεσματικές και προσβάσιμες διαδικασίες προσφυγής και ενστάσεων.

30. Τα Μέλη οφείλουν να φροντίσουν για την ύπαρξη αποτρεπτικών και κατάλληλων διορθωτικών μέτρων για να διευκολύνεται η μετάβαση στην τυπική οικονομία, και να διασφαλίσουν ότι οι προβλεπόμενες από τις εθνικές νομοθεσίες διοικητικές, αστικές ή ποινικές κυρώσεις επί μη συμμόρφωσης επαρκούν και εφαρμόζονται αυστηρά.

VII. Συνδικαλιστική ελευθερία, κοινωνικός διάλογος και ο ρόλος των οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων

31. Τα Μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι οι απασχολούμενοι στην άτυπη οικονομία απολαμβάνουν συνδικαλιστική ελευθερία και το δικαίωμα σε συλλογικές διαπραγματεύσεις, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σύστασης και, ανάλογα με τους κανόνες στους οποίους υπόκειται η κάθε οργάνωση, συμμετοχής σε οργανώσεις, ομοσπονδίες και συνομοσπονδίες της επιλογής τους.

32. Τα Μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για εργοδότες και εργαζομένους για την άσκηση του δικαιώματός τους στην οργάνωση και συλλογική διαπραγμάτευση και για τη συμμετοχή τους σε κοινωνικό διάλογο κατά τη μετάβαση στην τυπική οικονομία.

33. Οι οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων οφείλουν, εφόσον χρειάζεται, να επεκτείνουν την ιδιότητα μέλους καθώς και υπηρεσίες σε εργαζομένους και οικονομικές μονάδες στην άτυπη οικονομία.

34. Κατά τον σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση πολιτικών και προγραμμάτων που σχετίζονται με την άτυπη οικονομία, συμπεριλαμβανομένης και της μετάβασής της σε τυπικό καθεστώς, τα Μέλη οφείλουν να διαβουλεύονται και να προάγουν την ενεργό συμμετοχή των πλέον αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, οι οποίες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στις τάξεις τους, σύμφωνα με την εθνική πρακτική, εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών και με βάση την ιδιότητα μέλους οργανώσεων εργαζομένων και οικονομικών μονάδων στην άτυπη οικονομία.

35. Οι οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων μπορούν να ζητήσουν τη συνδρομή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας για να ενισχύσουν τις δυνατότητες των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων και, όπου αυτές υφίστανται, των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων στην άτυπη οικονομία, ώστε να στηριχθούν εργαζόμενοι και οικονομικές μονάδες στην άτυπη οικονομία, προσβλέποντας στη διευκόλυνση της μετάβασής τους στην τυπική οικονομία.

VIII. Συλλογή δεδομένων και παρακολούθηση

36. Τα Μέλη οφείλουν, σε διαβούλευση με τις οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, σε τακτική βάση:

- (a) όπου είναι εφικτό και ως ενδείκνυται, να συλλέγουν, αναλύουν και διαχέουν στατιστικά στοιχεία, κατά φύλο, ηλικία, χώρο εργασίας και άλλα συγκεκριμένα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά αναφορικά με το μέγεθος και τη σύνθεση της άτυπης οικονομίας, συμπεριλαμβάνοντας τον αριθμό των άτυπων οικονομικών μονάδων, τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούνται και τους κλάδους τους, και
- (b) να παρακολουθούν και να αξιολογούν την πρόοδο προς τη μετάβαση σε τυπικό καθεστώς.

37. Κατά την ανάπτυξη ή επανεξέταση των εννοιών, ορισμών και της μεθοδολογίας για την παραγωγή των δεδομένων, στατιστικών στοιχείων και δεικτών στην άτυπη οικονομία, τα Μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη σχετική καθοδήγηση από τη Διεθνή Οργάνωση

Εργασίας, ιδιαίτερα και ως ενδείκνυται, τις κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τον στατιστικό προσδιορισμό της άτυπης απασχόλησης που υιοθετήθηκε από το 17ο Διεθνές Συνέδριο Στατιστικών Επιστημόνων της Εργασίας το 2003 και των επικαιροποιήσεων που ακολούθησαν.

ΙΧ. Εφαρμογή

38. Τα Μέλη οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή τις διατάξεις αυτής της Σύστασης, σε διαβούλευση με τις πλέον αντιπροσωπευτικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, οι οποίες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στις τάξεις τους, σύμφωνα με την εθνική πρακτική, εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών και με βάση την ιδιότητα μέλους οργανώσεων εργαζομένων και οικονομικών μονάδων στην άτυπη οικονομία, μέσω ενός ή συνδυαστικά περισσότερων μέσων από τα ακόλουθα, ως ενδείκνυται:

- (i) εθνικό νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο
- (ii) συλλογικές συμβάσεις
- (iii) πολιτικές και προγράμματα
- (iv) αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ κυβερνητικών φορέων και άλλων εμπλεκόμενων
- (v) ενίσχυση θεσμικού πλαισίου και κινητοποίηση πόρων
- (vi) λοιπά μέτρα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

39. Τα Μέλη οφείλουν να επανεξετάζουν τακτικά, ως ενδείκνυται, την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των μέτρων για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην τυπική οικονομία, σε διαβούλευση με τις πλέον αντιπροσωπευτικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, οι οποίες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στις τάξεις τους, σύμφωνα με την εθνική πρακτική, εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών και με βάση την ιδιότητα μέλους οργανώσεων εργαζομένων και οικονομικών μονάδων στην άτυπη οικονομία.

40. Κατά τη θέσπιση, ανάπτυξη, εφαρμογή και περιοδική επανεξέταση των ειλημμένων μέτρων διευκόλυνσης της μετάβασης στην τυπική οικονομία, τα Μέλη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη σχετικές πράξεις προσανατολισμού από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας και τα Ηνωμένα Έθνη σχετικά με την άτυπη οικονομία, οι οποίες αναφέρονται στο Παράρτημα.

41. Τίποτε σε αυτή τη Σύσταση δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι μειώνει τις προστασίες που παρέχονται στους εμπλεκόμενους στην άτυπη οικονομία, από άλλες πράξεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

42. Το Παράρτημα μπορεί να αναθεωρηθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. Τυχόν αναθεωρημένο Παράρτημα που ενδέχεται να συνταχθεί κατ'αυτόν τον τρόπο, μόλις λάβει την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου, θα αντικαταστήσει το προγενέστερο Παράρτημα και θα γνωστοποιηθεί στα Μέλη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.